

Nr 67

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.; given Stockholms slott den 6 mars 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Ingemund Bengtsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en justering av gränsskyddet för jordbruksprodukter som beräknas tillföra jordbruket ca 200 milj. kr. regleringsåret 1970/71 genom höjda priser på bl. a. mjölk och mejeriprodukter samt kött och fläsk. Propositionen grundar sig på förslag som har lagts fram av statens jordbruksnämnd i samförstånd med jordbrukets förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 6 mars 1970.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bengtsson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.*, och anför.

Inledning

Enligt riksdagens beslut angående reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m. för tiden den 1 juli 1969—den 30 juni 1971 (prop. 1969: 107, JoU 24, rskr 204) skall den 1 juli 1970 göras en justering av mittpriser, prisgränser och införselavgifter för samtliga varor utom socker och fabrikspotatisprodukter.

Statens jordbruksnämnd har den 13 juni 1969 fått i uppdrag att, med utgångspunkt från riksdagens beslut, efter överläggningar med jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation lägga fram förslag rörande den närmare utformningen av prisregleringen för jordbruksprodukter med undantag för socker och sockerbeter för regleringsåret 1970/71. Genom beslut den 13 februari 1970 har Kungl. Maj:t vidare till jordbruksnämnden överlämnat en av 1969 års mjölkpriskommitté avgiven promemoria om avgiftsbeläggning av sojaproteinprodukter (Stencil Jo 1970: 2) för att övervägas av nämnden i samband med utarbetandet av nämnda förslag.

I skrivelse den 24 februari 1970 angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område under regleringsåret 1970/71, m. m. har jordbruksnämnden redovisat nämnda uppdrag och lagt fram förslag i anledning därav. Nämnden har vidare föreslagit viss ändring av principerna för avgiftsbeläggning av köttkonserver. Slutligen har nämnden lämnat uppgifter om fördelning m. m. av avgiftsmedel på regleringsområdet. Nämnden har innan förslagen lagts fram haft överläggningar och nått samförstånd med de båda delegationerna.

Reglering av priserna på vissa jordbruksprodukter 1970/71

Justering av införselavgifter och prisgränser fr. o. m. den 1 juli 1970

Enligt beslut av 1969 års riksdag skall till grund för översynen och därav föranledda justeringar av mittpriser, prisgränser och införselavgifter läggas utvecklingen av den allmänna prisnivån under en tolv månadersperiod räknat från mitten av april 1969 till mitten av april 1970 och mätt med statistiska centralbyråns konsumentprisindex. Detta index skall därvid vara rensat från inverkan av indirekta skatter, av bostadskostnader (utom bränsle och lyse) samt av sådana prisändringar i livsmedelsposten som hänför sig till prisreglerade jordbruksvaror.

För senaste tolv månadersperiod med kända uppgifter, december 1968—december 1969, beräknas uppgången i rensat konsumentprisindex till 2,87 %. Vissa beräkningar visar att det rensade konsumentprisindexet totalt väntas stiga minst lika mycket, sannolikt minst 3 %, under den avsedda perioden april 1969—april 1970. Den beräknade indexuppgången innebär enligt gällande regler om kompensation till jordbruket att detta skall tillföras ca 200 milj. kr. genom ökat gränsskydd m. m. Indexutfallet har anbringats på jordbrukets totala intäkter (exkl. sockerbeter och fabrikspotatis) sådana dessa beräknats med utgångspunkt från mittprisnivån den 1 juli 1969. Den slutliga justeringen den 1 juli 1970 kan ske först sedan indexutvecklingen fram till mitten av april 1970 blivit känd. Detta beräknas inträffa vid månadsskiftet maj—juni 1970.

De föreslagna avgiftshöjningarna m. m. kan översiktligt utläsas av följande tabell:

	Höjning av avgift öre/kg	Beräknat belopp till jordbruket milj. kr.
Vete (formalningsavgiften)	5	22,50
Råg (")	9,25	9,25
Summa brödsäd		31,75
Kokärter	5	0,28
Bruna bönor	15	0,38
Oljeväxter (i frö)	¹ 5	8,25
Ökat stöd till vallfröodlingen ²	—	1,00
Summa vegetabilier		41,66
Konsumtionsmjölk, alla slag	6 (öre/l)	80,10
Smör	15	9,14
Ost	25	15,00
Torrmjök	25	5,75
Summa mjölk och mejeriprodukter		109,99
Kött (exkl. får)	12	20,40
Fårkött ³ :	—	0,30
Fläsk	12	29,52
Höjning av omräkningsfaktorn för rökt fläsk	—	1,00
Summa kött och fläsk		51,22
Summa animalier		161,21
Totalt		202,87

¹ Detta kräver en ändring av fettvaruavgiften (i olja) med 13,50 öre per kg.

² Av regleringsmedel utanför fördelningsplanen.

³ Höjt statligt pristillägg.

Spannmål, fodermedel m. m.

Enligt 1969 års riksdagsbeslut angående jordbruksregleringen gäller, att erforderliga ändringar på *brödsädsområdet* per den 1 juli 1970 endast får ske genom justering av förmalningsavgifterna. Det av jordbruksnämnden framlagda förslaget innebär, att förmalningsavgiften för vete höjs med 5 kr. per dt och för råg med 9: 25 kr. per dt. Avgiften blir därmed 24: 75 kr. per dt både för vete och råg. Till följd av att produktionen av råg inom landet har ökat föreligger numera exportöverskott även på denna vara. Jordbruksnämnden föreslår därför att råg får samma förmalningsavgift som vete.

Införselavgifterna för *ärter* och *bönor* förelås höjda med 5 kr. per dt för ärter och 15 kr. per dt för bönor till 30 kr. resp. 75 kr. per dt.

I fråga om *oljeväxtodlingen* föreslås, att möjligheter skapas att förbättra oljefröpriset med 5 kr. per dt, vilket skulle innebära en beräknad merintäkt av 8,25 milj. kr. Detta förutsätter en höjning av fettvaruavgiften med 13:50 kr. till 113:50 kr. per dt. För margarinindustrin uppstår härigenom en råva-rukostnadsfördryring med drygt 11 öre per kg margarin.

Höjningen av fettvaruavgiften beräknas öka intäkterna av denna avgift med mellan 15 och 16 milj. kr. för helt år. Härav faller i runt tal 6 milj. kr. på den kvantitet vegetabilisk olja (ca 45 000 ton) av svensk odling, som över-tas av den inhemska margarinindustrin. Resten faller på importerade fett-varor och får inte disponeras för prisregleringsändamål utan särskilt med-givande av Kungl. Maj:t och riksdagen. För att åstadkomma den avsedda inkomstförstärkningen för jordbruket på 8,25 milj. kr. fordras sålunda att 2,25 eller avrundat 2,3 milj. kr. får disponeras av de fettvaruavgifter som er-läggs för importerade fettvaror.

Enligt riksdagens beslut (prop. 1969: 107, JoU 24, rskr 204) bör stöd åt odlingen av *vallväxtfrö* under regleringsåret 1970/71 utgå i minst samma om-fattning som 1968/69 och 1969/70. Hittills har för detta ändamål per regle-ringsår fått tas i anspråk 1 milj. kr. av införselavgiftsmedel utanför fördel-ningsplanen och minst samma belopp av medel inom fördelningsplanen.¹ Jordbruksnämnden föreslår, att för regleringsåret 1970/71 dessa belopp för-dubblas, så att 2 milj. kr. utanför fördelningsplanen och minst samma be-lopp av medel inom fördelningsplanen får tas i anspråk för detta ändamål. Jordbruket får härigenom en inkomstförstärkning av 1 milj. kr.

Mjolk och mejeriprodukter

Priserna på all flytande konsumtionsmjölk förutsätts få stiga med 6 öre per liter. I samband härmed bör införselavgiften för mjölk med en fetthalt understigande 6 % höjas med motsvarande belopp. Vidare bör den övre prisgränsen för konsumtionsmjölk, som är standardiserad till en fetthalt

¹ Fördelningsplanen omfattar de införselavgiftsmedel m. m. som fördelas till reglerings-föreningarna för prisreglerande verksamhet.

av 3 %, samt den övre prisgränsen för skummjolk höjas med 6 öre till 79,7 resp. 59 öre per liter.

Införselavgifterna för annan ost än mesost samt för torrmjolk föreslås höjda med 25 öre per kg och för smör med 15 öre per kg. Detta innebär att mittpriser, prisgränser och införselavgifter höjs till följande belopp (öre per kg).

	Övre pris- gräns	Mitt- pris	Nedre pris- gräns	Införsel- avgift
Smältost	—	—	—	118
Annan ost med undantag av mesost..	770	698	626	220
Mager torrmjolk	383	335	287	235
Fet ”	602	535	468	265
Smör	913	767	745	465

De intäkter, som mejerierna beräknas få genom de föreslagna prishöjningarna på mjölk och ost, förutsätts kunna bli utjämnade genom höjda tillverknings- och försäljningsavgifter. I övrigt är avgiftsnivån avsedd att hållas oförändrad under regleringsåret 1970/71. Enligt jordbruksnämndens mening bör nämnden dock liksom under innevarande regleringsår ha möjlighet att justera utjämningsavgifterna med hänsyn till ändrat kostnadsläge inom mejeriindustrin ävensom med hänsyn till mindre avvikelser i förhållande till det förutsatta prisläget.

Kött och fläsk

För ostyckat nötkött och hästkött, kalvkött samt fläsk föreslår jordbruksnämnden en höjning av införselavgiften med 12 öre per kg med motsvarande ändring av mittpris och prisgränser.

Införselavgiften för rökt, styckat fläsk, som tulltaxeras under stat. nr 02.06.409, utgår f. n. med 110 % av införselavgiften för annat styckat fläsk än fötter, huvud, läggår och ej renskrapade ben. Med hänsyn till nya erfarenheter rörande omfattningen av det s. k. röksvinnet har en höjning av omräkningstalet till 113,5 % ansetts motiverad.

Enligt 1967 års riksdagsbeslut angående jordbruksregleringen skall intäkterna av slaktdjursavgifter för nötkreatur och svin i princip hållas isär för regleringsutgifter för resp. djurslag. Med stöd av beslut av 1969 års riksdag har vissa avsteg från denna regel gjorts i fråga om slaktdjursavgiften för svin. Denna avgift har fr. o. m. den 1 september 1969 höjts med ett belopp, som motsvarar den genom sänkning av fodersädspriserna åstadkomna sänkningen av produktionskostnaderna inom fläskproduktionen. Intäkterna av denna del av slaktdjursavgiften tillförs Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening. Vidare har jordbruksnämnden med stöd av samma riksdagsbeslut höjt slaktdjursavgiften för fläsk med ytterligare 5 öre per kg, vilket motsvarar den höjning av införselavgiften för fläsk som ägde rum den 1 juli 1969. Dessa intäkter har heller inte ansetts

böra användas för fläskregleringen utan tillförts föreningen Svensk kött-handel för att disponeras för övrig regleringsverksamhet inom föreningen.

Frågan om den nu föreslagna höjningen av införselavgiften för fläsk helt eller delvis bör motsvaras av en höjning av slaktdjursavgiften har jordbruksnämnden ansett böra stå öppen. Ställningstagandet blir väsentligen beroende av bedömningar i fråga om prisutveckling, avsättningsmöjligheter och förväntad produktionsvolym. Dessa faktorer anser nämnden bättre kunna överblickas vid den tidpunkt i maj eller juni 1970 då den slutliga justeringen av införselavgifterna skall göras. Enligt jordbruksnämnden bör intäkterna av en höjning av slaktdjursavgiften kunna tillföras annan reglering på köttvaruområdet än fläskregleringen.

I fråga om får- och lammkött föreslås ingen ändring i gränsskyddet. I stället föreslås det nuvarande pristillägget höjt från 200 till 210 öre per kg. Denna höjning beräknas motsvara en intäktsökning för jordbruket av ca 0,3 milj. kr.

Införselavgiften för konserver innehållande mer än 80 % köttvara utgår f. n. med 150 % av medeltalet av införselavgifterna för osttyckat nötkött och fläsk. För konserver med lägre köttinnehåll avtrappas avgiften efter särskilda regler. Denna form för avgiftsbeläggning har i princip varit oförändrad sedan 1959. På grund av att införselavgifterna för nötkött och fläsk utvecklats olika anser nämnden att gränsskyddet blivit för högt för fläskkonserver och för lågt för köttkonserver, sett i förhållande till införselavgiften för råvaran. För blandvaror kan gränsskyddet däremot anses vara i stort sett rätt anpassat.

Enligt 1959 års riksdagsbeslut angående jordbrukspriserna beräknas avgifterna för konserver, som säljs i konsumentförpackningar, på bruttovikten, d. v. s. avgift utgår även för vikten av emballaget. Under senare tid har konserverade köttvaror i vissa fall importerats i konsumentförpackningar där emballaget utgjorts av glas i stället för plåt. Med hänsyn till den nivå, som införselavgifterna för köttvarukonserver numera har nått, ter det sig enligt jordbruksnämnden knappast rimligt att införselavgiften skall baseras även på vikten av emballaget i de fall då detta utgör en betydande del av varans bruttovikt.

I syfte att avhjälpa de här redovisade olägenheterna framlägger jordbruksnämnden förslag till ändring av avgiftssystemet för köttkonserver. Förslaget, som godkänts av jordbrukets förhandlingsdelegation och av jordbruksnämndens konsumentdelegation, har följande utformning. Avgifterna för samtliga köttvarukonserver beräknas i fortsättningen på nettovikten. Detta innebär i fråga om konserver hänförliga till stat. nr 16.02.200, nämligen konserverad skinka m. fl. fläskkonserver, en sänkning av gränsskyddet för detaljhandelsförpackningar med ca 15 %. En sådan sänkning leder till bättre överensstämmelse mellan de nuvarande införselavgifterna för konserver och för råvaror. I samma mån som införselavgiften för fläsk

— av annan anledning än att priset hamnat i övre eller nedre buffertzonen
— ändras med visst belopp bör avgiften för konserver ändras med 150 % av beloppet. Däremot bör avgiften i fortsättningen inte påverkas av avgiftsändringar i fråga om nötkött.

För konserver, vilkas huvudbeståndsdel utgörs av nötkött, t. ex. Corned beef och kalops, bör införselavgiften efter en omläggning till avgiftsberäkning efter nettovikt ställas i relation till införselavgiften för styckat nötkött med nuvarande avtrappningsregler efter råvaruinnehåll. Införselavgiften bör inte påverkas av sådana ändringar i nötköttsavgiften som beror på att nötköttet hamnat i den övre eller nedre buffertzonen. Den föreslagna omläggningen innebär en höjning av gränsskyddet med ca 5 % för konsumentförpackningar.

För övriga konserver i hermetiskt slutna kärl, vilka hänförs till tulltaxenr 16.01 och 16.02, bör införselavgiften höjas så att övergången till avgiftsberäkning efter nettovikt kompenseras. Med utgångspunkt från plåtvikten i burkar av den storlek, som vanligast förekommer vid försäljning i detaljhandeln, bör i enlighet härmed den nuvarande införselavgiften höjas med 17,6 %.

Efter den 1 juli 1970 bör ändringar i införselavgiften för oststyckat nötkött slå igenom med 70 % i införselavgiften för dessa konserver. Avgiftsändringar för oststyckat fläsk bör slå igenom med 75 %. Ändringar i införselavgifterna för nötkött och fläsk, som beror på det s. k. buffertzonsystemet, bör liksom hittills ej få påverka konservavgifterna.

Efter nu föreslagna grunder bör även övriga beredda varor av kött och fläsk behandlas med undantag för varor hänförliga till stat. nr 16.02.705 och 16.02.805.

Vissa ersättningsprodukter

Enligt beslut av 1969 års riksdag utgår för sådana produkter av sojaböna, som hänförs till tulltaxenr 19.02, 21.07 och 23.04 och som kan användas som ersättningsmedel för kött, en provisorisk tillverknings- och kompensationsavgift om 350 öre per kg. Avgiftssystemet har betecknats som ett provisorium i avvaktan på förslag av den med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillsatta mjölkpriskommittén. Med utgångspunkt från de förslag, som mjölkpriskommittén avgivit (Stencil Jo 1970: 2) har jordbruksnämnden med förhandlingsdelegationen och konsumentdelegationen tagit upp frågan om den fortsatta avgiftsbeläggningen för sojaprotein. Härvid har enighet nåtts om att den nuvarande avgiftskonstruktionen bör användas under en ytterligare provisorietid fram till den 1 juli 1972 vid vilken tidpunkt en ny livsmedelslagsliftning kan tänkas träda i kraft. Avgiften bör minskas med 150 öre per kg och sålunda utgå med 200 öre per kg. Genom att avgiften sänkts betydligt bör avgiften för sojaprotein kunna utgå

vid all användning till livsmedel. Det nuvarande restitutionsförfarandet bör kunna begränsas i enlighet härmed.

Om ökad användning av sojaprotein för livsmedelsändamål skulle under provisorietiden medföra ett inkomstbortfall för jordbruket om minst 1 milj. kr. förutsätter nämnden att ersättning utgår för inkomstbortfallet.

Användningen av införsel- och regleringsavgiftsmedel, m. m.

Användningen av införselavgiftsmedel för regleringsåren 1968/69 och 1969/70. Statens jordbruksnämnd redovisar dels uppburna införselavgiftsmedel m. m. för regleringsåret 1968/69 med undantag av införselavgifter för sockerregleringsvaror, dels beräkningar av avgiftsuppbörden för regleringsåret 1969/70. Beräkningarna bygger på de avgiftssatser som gällt under detta regleringsår.

Den huvudsakliga medelsdispositionen för regleringsåren 1968/69 och 1969/70 har av jordbruksnämnden redovisats i en särskild tabell.

Huvudsaklig disposition av införselavgiftsmedel m. m. regleringsåren 1968/69 och 1969/70

	1968/69	1969/70 prel.
INKOMSTER	1 000 kr.	1 000 kr.
Från föregående regleringsår kvarstående införselavgifter och räntor	41 178	46 704
Under regleringsåret influtna införselavgifter	356 427	349 628
Vissa ränteinkomster	3 096	3 000
Summa inkomster	400 701	399 332
UTGIFTER		
a) Av medel inom resp. regleringsårs fördelningsplan		
Svensk spannmålshandel	86 200	50 000
Stärkelse och bränneriintressenter:		
införselavgifter för stärkelse	2 500	9 500
Sveriges oljeväxtintressenter	45 000	61 000
Föreningen för mejeriprodukter	54 100	75 000
Svensk kötthandel	57 787	49 213
Svensk ägghandel	17 000	19 400
Fortsatt utveckling av odlingen av s. k. konservärter m. m.	250	750
Stöd åt odlingen av potatis	150	200
Stöd åt aveln av varmlodiga hästar		55
Till fond för utvecklingsarbete och försöksverksamhet rörande inhemskt proteinfoder m. m.		2 500
Reserv till jordbruksnämndens förfogande		4 382
Summa	262 987	272 000
b) Av under resp. regleringsår utanför fördelningsplanen inflytande medel		
För sänkning av partipriset på konsumtionsmjölk	25 000	25 000
Föreningen för mejeriprodukter	—	20 000
Sveriges potatisodlars riksförbund	1 000	1 000
För stöd åt vallfröodlingen	1 000	1 000
Prisutjämning på äggalbumin	1 417	1 500
Prisutjämning på kärnbindemedel	367	500
Svensk matpotatiskontroll	150	175
Veterinärstyrelsen	60	230
Statens jordbruksnämnd för konsumtionsmjölkkontroll	50	50
Bidrag för avsättning av brödsäd	16 966	17 050
Summa	46 010	66 505

	1968/69	1959/70 prel.
c) Av medelsöverskott från tidigare regleringsår	1 000 kr.	1 000 kr.
Jordfonden.....	10 000	—
Föreningen för mejeriprodukter	—	12 000
Utbetalning till Danmark	35 000	27 000
Sektionen för jordbruksforskning inom statens råd för skogs- och jordbruksforskning	—	5 000
Pristillägg på fårkött	—	7 000
Summa	45 000	51 000
Summa utgifter	353 997	389 505
Saldo vid utgången av regleringsåret		
På överskottskonto	46 704	9 827

I fråga om användningen av införselavgiftsmedel gäller att medel intill ett sammanlagt belopp av 220,7 milj. kr. förs över i mån av behov till de olika regleringsföreningarna på jordbrukets område (prop. 1967: 95, 1968: 85 och 1969: 107). I detta belopp inräknas införselavgifter för fodermedel till ett belopp av 59 milj. kr. Jordbruket tilldelas därjämte sådana införselavgifter för fodermedel, som inflyter utöver nämnda belopp. Genom att under regleringsåret 1968/69 i fodermedelsavgifter erlagts ca 42,3 milj. kr. utöver förut angivet belopp, uppgår totalbeloppet att fördela till ca 263 milj. kr. Detta belopp har fördelats av jordbruksnämnden i samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation.

Härutöver har Svensk spannmålshandel tillförts införselavgifter för sådan brödsäd, som importerats i utbyte mot svensk brödsäd, vilken exporterats till följd av kvalitativa brister eller måste användas till foder. Detta belopp uppgår för regleringsåret 1968/69 till ca 17 milj. kr.

Enligt den i prop. 1969: 107 redovisade beräkningen av införselavgifterna för 1969/70 skulle dessa uppgå till ca 359 milj. kr. varav 100 milj. kr. beräknas utgöra fodermedelsavgifter. Om fodermedelsavgifterna uppgick till 100 milj. kr. skulle för regleringsändamål på jordbrukets område få användas ett belopp av 272 milj. kr. att fördelas enligt särskild plan. En reviderad beräkning av inkomsterna av införselavgifter under regleringsåret 1969/70 har lett till ett belopp av ca 350 milj. kr. varav ca 89 milj. kr. i fodermedelsavgifter. Minskningen av de senare avgifterna från 100 till 89 milj. kr. beror på en minskad import av fodermedel och medför en motsvarande sänkning av det belopp som får fördelas mellan de olika regleringsområdena. Detta belopp minskar sålunda från 272 till 261 milj. kr. Definitiv fördelningsplan kan fastställas först efter utgången av regleringsåret 1969/70 då de verkliga införselavgifterna för fodermedel är kända.

Jordbruksnämnden har bemyndigats att under regleringsåret 1969/70 besluta om att av införselavgiftsmedel som inflyter inom fördelningsplanen och av andra regleringsmedel använda dels högst 2,5 milj. kr. för upplysningsverksamhet inom regleringsföreningarnas verksamhetsområden, dels 1 milj.

kr. för stöd åt vallfröodlingen, dels ock 2,5 milj. kr. för överföring den 1 juli 1969 till sektionen för jordbruksforskning inom statens råd för skogs- och jordbruksforskning.

Utanför fördelningsplanen skall under regleringsåret 1969/70 föreningen Svensk spannmålshandel liksom hittills tillföras införselavgifter för sådan brödsäd som importerats i utbyte mot inhemsk brödsäd, vilken exporteras till följd av kvalitativa brister eller måste användas till foder.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 26 september 1969 uppdragit åt jordbruksnämnden att till det danska lantbruksministeriet — utöver tidigare delbelopp av 10 milj. kr. — utbetala 26 milj. kr. Av detta belopp skulle 17 milj. kr. betalas av odisponerade införselavgiftsmedel som influtit före den 1 juli 1969 och 9 milj. kr. täckas av medel från anslaget till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Jordbruksnämnden har vidare, i enlighet med Kungl. Maj:ts uppdrag den 19 december 1969, till det danska lantbruksministeriet av odisponerade införselavgiftsmedel utbetalat ytterligare 10 milj. kr. utgörande delbetalning för tolv månadersperioden den 1 juli 1969—den 30 juni 1970.

Odisponerade införselavgiftsmedel som influtit intill den 1 juli 1969 uppgår till 46,7 milj. kr. Av dessa har 12 milj. kr. ställts till förfogande för Föreningen för mejeriprodukter för dess prisreglerande verksamhet, 5 milj. kr. ställts till förfogande för sektionen för jordbruksforskning inom statens råd för skogs- och jordbruksforskning och högst 7 milj. kr. reserverats för pristillägg om 2 kr. per kg på besiktigad slakt av får och lamm.

Beräknad storlek och huvudsaklig disposition av införselavgiftsmedel för regleringsåret 1970/71. Storleken av de medel, som erläggs i form av införselavgifter m. m. för regleringsåret 1970/71, blir beroende bl. a. av de justeringar av avgiftssatserna som skall ske den 1 juli 1970. På grundval av de avgiftssatser, som jordbruksnämnden föreslagit, kan avgiftsinkomsterna f. n. beräknas till ca 369 milj. kr., varav ej fullt 86 milj. kr. för fodermedel.

Enligt beslut av 1969 års riksdag skall fördelningsplanen för 1970/71 omfatta 172 milj. kr. plus beloppet av inflytande avgifter för fodermedelsimporten. I prop. 1969: 107 har detta beräknats till 100 milj. kr. Vid den i det föregående redovisade beräkningen av foderavgifterna blir beloppet inom fördelningsplanen ($172 + 86 =$) 258 milj. kr. Mot bakgrunden av den föreslagna höjningen av avgifterna för fettråvaror medför förslaget i denna del att föreningen Sveriges oljeväxtintressenter får tillföras ett belopp av ca 2,3 milj. kr. av importavgifter för att utrymme skall skapas för en avsedd förbättring av oljeväxtpriset. Det preliminära beloppet inom fördelningsplanen stiger därmed till 260,3 milj. kr. Liksom hittills blir det definitiva beloppet beroende av de verkliga intäkterna av införselavgifter på fodermedel.

Jordbruksnämnden föreslår att beloppet skall preliminärt fördelas på följande sätt.

	1970/71 milj. kr.
Svensk spannmålshandel	48
Stärkelse- och bränneriintressenter	9,5
Sveriges oljeväxtintressenter	61,3
Föreningen för mejeriprodukter	62
Svensk kötthandel	42
Svensk ägghandel	15
Upplysnings- och utvecklingsarbete	3,5
Reserv till jordbruksnämndens förfogande för fördelning till regleringsföreningar . .	19
	260,3

Av det belopp om 19 milj. kr. som tagits upp såsom reserv till jordbruksnämndens förfogande, avses ca en tredjedel användas för att täcka underskott som kan uppkomma i tilldelningen för 1969/70 till följd av inträffad minskning av inflytande fodermedelsavgifter.

Av de medel inom fördelningsplanen som ställs till regleringsföreningarnas förfogande får f. n. 1 milj. kr. användas för stöd åt vallfröodlingen. Såsom framgått av det föregående föreslår jordbruksnämnden att detta belopp skall höjas från högst 1 till högst 2 milj. kr. Beloppet ingår bland de medel som enligt den preliminära fördelningen tillförts Sveriges oljeväxtintressenter.

Av det belopp inom fördelningsplanen om 2,5 milj. kr. som under regleringsåret 1969/70 efter jordbruksnämndens medgivande får disponeras för upplysningsverksamhet m. m., har ca 1 milj. kr. beräknats för stöd åt odling av konservväxter och utsädespotatis medan återstående 1,5 milj. kr. i huvudsak fördelats genom regleringsföreningarna. Det nu framlagda förslaget innebär att beloppet för upplysningsverksamhet och utvecklingsarbete för 1970/71 föreslås höjt till högst 3,5 milj. kr. Medlen för detta ändamål föreslås bli helt utbrutna ur de belopp som ställs till de olika regleringsföreningarnas förfogande. De skall användas för att stödja klart målinriktat utvecklingsarbete avseende såväl animalie- som vegetabiliesektorn och upplysningsverksamhet.

Under senare år har av de medel som inflyter i form av utjämningsavgifter på mjölk, grädde och ost m. m. ett belopp av 4 milj. kr. ställts till Föreningens för mejeriprodukter förfogande såsom bidrag till kostnaderna för mjölkavkastningskontroll m. m. Lantbruksstyrelsen avger årligen till Kungl. Maj:t redogörelse beträffande denna avkastningskontroll. Jordbruksnämnden föreslår att beloppet för mjölkavkastningskontroll höjs från 4 till 6 milj. kr. samt att därav ca 0,5 milj. kr. liksom hittills får användas för förberedande studier avseende sambandet mellan mjölkens fett- och proteinhalt samt hygienfrågor. Jordbruksnämnden föreslår vidare att av regleringsmedel som tillförs föreningen Svensk kötthandel skall få användas 1 milj. kr. för svinkontroll och 0,6 milj. kr. för köttkontroll. Motiveringen till att regleringsmedel får användas till denna senare kontrollverksamhet är att den är allmänt effektivitetsbefrämjande och att kostnaderna därför inte helt bör belasta de enskilda jordbrukare som utnyttjar kontrollerna.

Jordbruksnämnden har vidare räknat med att Svensk ägghandel skall tilldelas ett oförändrat belopp för kvalitetsarbete under regleringsåret 1970/71.

Enligt 1969 års riksdagsbeslut bör av avgiftsmedel utanför fördelningsplanen även år 1970/71 användas 25 milj. kr. för att sänka partipriset på konsumtionsmjölk. Dessutom bör ytterligare 20 milj. kr. tillföras mjölkregleringen, varjämte även i övrigt införselavgiftsmedel utöver fördelningsplanen bör få användas till de ändamål och med de belopp som angetts för regleringsåret 1969/70. Detta innebär att liksom hittills föreningen Svensk spannmålshandel skall tillföras införselavgifter för sådan brödsäd som importerats i utbyte mot inhemsk brödsäd, vilken exporteras till följd av kvalitativa brister eller måste användas till foder. Vidare avsätts 1 milj. kr. till Sveriges potatisodlares riksförbund för åtgärder för att effektivisera matpotatisodling m. m., erforderliga belopp för prisutjämning på torkad och flytande äggalbumin och på kärnbindemedel, 175 000 kr. till SMAK för upplysningsverksamhet på matpotatisområdet, högst 30 000 kr. för att täcka veterinärstyrelsens kostnader för importkontroll av animala livsmedel, högst 200 000 kr. för att täcka veterinärstyrelsens utgifter för de statliga kostnaderna för pastöriseringskontrollen samt 50 000 kr. för den kontroll av konsumtionsmjölk som ankommer på jordbruksnämnden. — Såsom anförts i det föregående föreslås därjämte ett ökat stöd åt vallfröodlingen genom att tilldelat belopp utanför fördelningsplanen höjs från 1 till 2 milj. kr.

Vidare skall enligt beslut av 1969 års riksdag av sådana införselavgifter för 1970/71, som inte omfattas av fördelningsplanen, täckas kostnaderna för pristillägg för fårkött i den mån de inte kan täckas av införselavgiftsmedel som kvarstår från tidigare år.

Jordbruksnämnden har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 januari 1970 lagt fram förslag till reglering av priserna på fisk för budgetåret 1970/71. Förslaget innebär bl. a. att av fettvaruavgifter, som under året erläggs vid härdning av sillolja av inhemsk råvara, högst 1 milj. kr. skall föras över till prisregleringskassan för fisk med avdrag för vad som kan beräknas restitueras vid export.

I fråga om användningen under regleringsåret 1970/71 av interna regleringsavgifter och motsvarande kompensationsavgifter föreslår nämnden inte någon ändring i förhållande till vad som nu gäller. Nämnden föreslår att de bemyndiganden, som nämnden fått för innevarande regleringsår, utan ändring förlängs att gälla under nästa regleringsår.

Departementschefen

Genom beslut av 1969 års riksdag antogs de av 1968 års jordbrukspris-kommitté framlagda och av regeringen godkända förslagen till prissättning på jordbrukets produkter för de båda regleringsåren 1969/70 och 1970/71 (prop. 1969: 107, JoU 24, rskr 204). Enligt riksdagsbeslutet skall — utom för

sockerbetor och fabrikspotatisprodukter — mittpriser, prisgränser och införselavgifter ses över och justeras den 1 juli 1970, om utvecklingen i den allmänna prisnivån inom landet föranleder detta. Justeringen skall ske med hänsyn till bl. a. önskemål om produktionens utveckling och inriktning, rationaliseringsutvecklingen i jordbruket samt prisutvecklingen inom EEC. Den skall vidare så långt möjligt ske på sådant sätt att jordbruket bedöms erhålla avsedd inkomstförbättring.

Jag har i det föregående redogjort för jordbruksnämndens förslag i fråga om justering av prisnivån den 1 juli 1970 för regleringsåret 1970/71. Förslaget har lagts fram i samförstånd med jordbrukets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation.

Den allmänna prisnivån, mätt med rensat konsumentprisindex, kan enligt jordbruksnämnden väntas stiga med minst 3 % från mitten av april 1969 till mitten av april 1970. Med utnyttjande av den beräkningsmetodik som godkänts av 1969 års riksdag innebär denna indexuppgång att ca 200 milj. kr. skall tillföras jordbruket genom ökat gränsskydd m. m. Den slutliga beräkningen kan dock göras först sedan den faktiska indexutvecklingen fram till mitten av april 1970 blivit känd. Detta beräknas ske vid månadsskiftet maj/juni 1970.

Jag biträder jordbruksnämndens förslag att för regleringsåret 1970/71 tillföra jordbruket ca 200 milj. kr. genom ändrat gränsskydd m. m. Jag kan även godta att den slutliga justeringen av mittpriser, prisgränser och införselavgifter äger rum senast i juni 1970. Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, statens jordbruksnämnd bör få fastställa de slutliga ändringar av införselavgifter m. m. vilka föranleds av utvecklingen av rensat konsumentprisindex fram till mitten av april 1970.

Jag övergår här efter till att behandla jordbruksnämndens förslag till justeringar för enskilda varuslag. Jag begränsar därvid redogörelsen till att avse förslagen i stort och hänvisar i övrigt till den föregående redogörelsen. För vete och råg har nämnden föreslagit höjda förmalningsavgifter, för vete med 5 kr. och för råg med 9:25 kr. per dt. Förmalningsavgiften blir därmed densamma för vete och råg. Detta motiveras av att produktionsökningen för råg lett till exportöverskott, som måste avsättas på världsmarknaden. Den höjda förmalningsavgiften avses bidra till att täcka exportkostnaderna. Jag har ingen erinran mot de av nämnden föreslagna avgiftshöjningarna. Jag har ej heller någon erinran mot att införselavgifterna för ärter och bönor höjs enligt nämndens förslag med 5 kr. per dt för ärter och 15 kr. per dt för bönor.

Jordbruksnämnden har vidare föreslagit att möjligheter skapas för att höja oljefröpriset med 5 kr. per dt. Detta förutsätter bl. a. en höjning av fettvaruavgiften med 13:50 kr. per dt. Jag finner mig böra godta vad nämnden föreslagit.

Det av 1969 års riksdag fastställda stödet till odlingen av vallväxtfrö för regleringsåren 1969/70 och 1970/71 innebär att för vardera regleringsåret 1 milj. kr. får tas i anspråk av medel utanför fördelningsplanen dvs. av sådana införselavgiftsmedel m. m. som inte skall fördelas till regleringsföreningarna för deras prisreglerande verksamhet. Dessutom får användas minst samma belopp av medel inom fördelningsplanen. Enligt jordbruksnämndens förslag ökar stödet till odlingen av vallväxtfrö regleringsåret 1970/71. Jag biträder att för ändamålet får användas sammanlagt 2 milj. kr. av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen och minst samma belopp av medel inom fördelningsplanen.

Av det totalbelopp som regleringsåret 1970/71 skall tillföras jordbruket hänför sig drygt hälften eller ca 110 milj. kr. till mjölk och mejeriprodukter. Producenterna beräknas härigenom kunna få en höjning av avräkningspriset med ca 2 öre per liter. Jordbruksnämndens förslag innebär vidare bl. a. att partipriset på konsumtionsmjölk höjs med 6 öre per liter. Även med den föreslagna höjningen har priset på konsumtionsmjölk stigit betydligt mindre än priserna på andra viktiga livsmedel. Jag har ingen erinran mot de av jordbruksnämnden föreslagna ändringarna av priser och avgifter för mjölk och mejeriprodukter.

På kött- och fläskområdet kommer jordbruket enligt jordbruksnämndens förslag att tillföras drygt 51 milj. kr. för regleringsåret 1970/71. Detta föreslås ske genom höjningar av införselavgifter m. m. För fläsk är marknadssituationen sådan att en höjning av gränsskyddet kan aktualisera en motsvarande höjning av slaktdjursavgiften. Storleken av en sådan höjning samt användningen av därigenom erhållna slaktdjursavgiftsmedel får beslutas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, statens jordbruksnämnd i samband med den slutliga justeringen av införselavgifter m. m. den 1 juli 1970. Såsom jag anført i det föregående har jordbruksnämnden även föreslagit viss ändring av principerna för avgiftsbeläggning av köttkonserver. Förslaget innebär huvudsakligen att införselavgifterna för kött- och fläskkonserver skall anpassas efter gränsskyddet för råvaran. Vidare skall avgifterna för dessa konserver i fortsättningen beräknas på nettovikten. Jag kan biträda detta förslag liksom vad nämnden i övrigt föreslagit beträffande avgiftsbeläggning m. m. för kött och fläsk.

Den av jordbruksnämnden föreslagna avgiftsbeläggningsen för vissa sojaprodukter anser jag mig kunna godta. Förslaget, som grundar sig på en av 1969 års mjölkpriskommitté utarbetad PM angående avgiftsbeläggning av sojaproteinprodukter, innebär främst att den nuvarande avgiftskonstruktionen bibehålls under ytterligare en provisorietid fram till den 1 juli 1972. Samtidigt sänks tillverknings- och kompensationsavgiften från 350 öre per kg till 200 öre per kg. Vidare avses viss ersättning kunna utgå för inkomstbortfall inom jordbruket vid ökad användning under provisorietiden av sojaprotein för livsmedelsändamål.

Användningen av införselavgiftsmedel under regleringsåret 1968/69 framgår av den föregående redogörelsen liksom också jordbruksnämndens beräkningar och förslag rörande dispositionen av införselavgiftsmedel som inflyter under regleringsåret 1969/70. Jag har ingen erinran mot vad som redovisats i detta sammanhang.

Enligt beslut av 1969 års riksdag bör — vid en beräknad uppbörd av fodermedelsavgifter om 100 milj. kr. — för regleringsåret 1970/71 oförändrat 272 milj. kr. fördelas till regleringsföreningarna för prisreglerande verksamhet (den s. k. fördelningsplanen). Införselavgiftsmedel utöver detta belopp bör enligt beslutet få användas till de ändamål och i den omfattning som gäller för regleringsåret 1969/70.

Som framgår av den föregående redogörelsen har jordbruksnämnden nu beräknat att inflytande avgifter för fodermedelsimporten under 1970/71 kommer att uppgå till ca 86 milj. kr. i stället för tidigare beräknade 100 milj. kr. Detta innebär att beloppet inom fördelningsplanen minskar från 272 milj. kr. till ca 258 milj. kr. Genom att föreningen Sveriges oljeväxtintressenter enligt vad som anförts i det föregående skall tillföras ca 2,3 milj. kr. för att förbättra oljeväxtpriset, stiger beloppet inom fördelningsplanen till 260,3 milj. kr. Liksom hittills blir det definitiva beloppet beroende av de verkliga intäkterna av införselavgifterna på fodermedel. Jag har ingen erinran mot jordbruksnämndens beräkningar. Jag kan vidare godta nämndens förslag till fördelning och användning av införselavgiftsmedel inom fördelningsplanen.

Av de införselavgiftsmedel som under regleringsåret 1970/71 inflyter utöver fördelningsplanen bör liksom f. n. 25 milj. kr. användas för att sänka partipriset på konsumtionsmjölk. Dessutom bör ytterligare 20 milj. kr. tillföras mjölkregleringen. Svensk spannmålshandel bör liksom hittills tillföras införselavgifter för sådan brödsäd som importeras i utbyte mot inhemsk brödsäd som exporteras till följd av kvalitativa brister eller måste användas till foder. Vidare bör 2 milj. kr. utnyttjas för stöd åt vallfröodlingen, 1 milj. kr. tillföras Sveriges potatisodlares riksförbund för att effektivisera odlingen av matpotatis, m. m. samt medel ställas till jordbruksnämndens förfogande för att täcka kostnader för prisutjämning på äggalbumin och kärnbindermedel. Av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen bör dessutom fördelas 175 000 kr. till SMAK för upplysningsverksamhet på matpotatisområdet, högst 230 000 kr. till veterinärstyrelsen för att täcka kostnaden för pastöriseringskontroll och importkontroll av animala livsmedel samt 50 000 kr. för den kontroll av konsumtionsmjölk som ankommer på jordbruksnämnden. Dessutom bör vid bifall till vad jag anført i prop. 1970: 61 högst 1 milj. kr. få föras över till prisregleringskassan för fisk.

För utbetalningar med anledning av gällande avtal mellan Sverige och Danmark om samhandeln med jordbruksprodukter bör liksom tidigare Kungl. Maj:t få utnyttja förslagsanslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område och odisponerade kvarstående införselavgiftsmedel.

I fråga om användningen under regleringsåret 1970/71 av intäkterna av interna regleringsavgifter och motsvarande kompensationsavgifter bör de bemyndiganden som jordbruksnämnden fått för innevarande regleringsår utan ändring förlängas att gälla under nästa regleringsår.

Under återopande av vad jag anfört i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1) godkänna de av mig angivna grunderna för reglering av priser m. m. på vissa jordbruksprodukter för tiden den 1 juli 1970—den 30 juni 1971,

2) bemyndiga Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts medgivande, statens jordbruksnämnd att vidta erforderliga åtgärder för att genomföra prisregleringen under regleringsåret 1970/71,

3) godkänna vad i det föregående föreslagits om användningen av införselavgiftsmedel, som inflyter under regleringsåret 1970/71, och av andra i samband med jordbruksregleringen under regleringsåret inflytande avgiftsmedel,

4) godkänna de förslag som lagts fram i det föregående rörande dispositionen av införselavgiftsmedel, som inflyter eller influtit under regleringsåret 1969/70 eller tidigare regleringsår, och av andra i samband med jordbruksregleringen under samma regleringsår influtna eller inflytande avgiftsmedel.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten